

Michał LESIEWICZ

Wydział Budownictwa, Architektury i Sztuk Stosowanych, Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, ul. Rolna 43, Katowice; e-mail: lesiewicz.michal@gmail.com

BUDOWNICTWO - ZDOBYWANIE UPRAWNIENÍ ZAWODOWYCH ORAZ CHARAKTERYSTYKA SAMORZĄDU ZAWODOWEGO

STRESZCZENIE

W artykule podjęta została próba przedstawienia procesu zdobywania uprawnień zawodowych w budownictwie na podstawie obowiązujących w tym zakresie w Polsce przepisów prawnych. Autor przedstawia krok po kroku, w sposób przystępny dla odbiorcy, poszczególne stopnie procesu zdobywania uprawnień zawodowych, poczynając od rozpoczęcia studiów na odpowiednim kierunku na wpisie na listę właściwej okręgowej rady izby kończąc. W celu porównania zreferowane zostały wymagania oraz postępowanie w sprawie zdobywania uprawnień zawodowych poza granicami kraju, m.in. w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz w Europie Zachodniej ze szczególnym uwzględnieniem procedury ubiegania się o tytuł Europejskiego Inżyniera (Eur Ing.), honorowanego przez wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej. Zasygnalizowana została możliwość zmian w procesie zdobywania uprawnień budowlanych w Polsce, nad którymi trwają obecnie prace legislacyjne. Autor scharakteryzował również strukturę oraz zasady funkcjonowania samorządu zawodowego. W ramach uproszczenia, strukturę oraz kompetencje poszczególnych organów samorządu przedstawiono za pomocą przejrzystego schematu.

SŁOWA KLUCZOWE:

budownictwo, uprawnienia budowlane, inżynier budownictwa, samorząd zawodowy

WPROWADZENIE

Budownictwo należy do najstarszych dziedzin działalności człowieka. Obejmuje ono działalność dotyczącą projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych. Jednocześnie jest to sektor gospodarki, który pomimo trwającego na Świecie od 2007 roku kryzysu gospodarczego generuje od 6 do 8 procent polskiego PKB i w którym zatrudnienie znajduje od 0,9 do 1,1 mln Polaków [1]. Budownictwo znalazło się na sporządzonej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego liście kierunków zamawianych, której celem jest zapewnienie wystarczającej podaży odpowiednio wykwalifikowanych specjalistów nauk ścisłych o kluczowym znaczeniu dla rozwoju polskiej gospodarki. Ponadto Budownictwo jest kierunkiem dającym szeroki wachlarz możliwości po jego ukończeniu.

PROFIL ABSOLWENTA

Budownictwo można traktować jako zdolność do generowania swego rodzaju konsumpcji, bo służy bezpośrednio podnoszeniu poziomu życia człowieka. Jakość wznoszonych obiektów budowlanych, a tym samym komfort życia, zależy w dużej mierze właśnie od inżynierów budownictwa. Mowa tu nie o walorach wizualnych i estetycznych obiektów budowlanych, ale o aspektach technicznych i użytkowych (m.in. chodzi o izolację cieplną, wytrzymałość konstrukcji czy jakość zamontowanych instalacji). Niestusznie przyjęto się w społeczeństwie, że inżynier budownictwa to osoba, która zajmuje się na budowie pracami fizycznymi. Zawód ten związany jest bowiem z projektowaniem (wykonywanie projektów budowlanych i konstrukcyjno-budowlanych), planowaniem budowy (tworzenie harmonogramów robót, zamówień materiałów i niezbędnego sprzętu budowlanego),

jak również kierowaniem budową i sprawowaniem nadzoru nad wykonywaniem prac budowlanych (w zakresie wznoszenia obiektów budowlanych). Inżynier budownictwa nabywa podczas studiów specjalistyczną wiedzę teoretyczną oraz odpowiednie przygotowanie zawodowe z zakresu wykonawstwa obiektów budownictwa mieszkaniowego, komunalnego, przemysłowego i komunikacyjnego, projektowania podstawowych obiektów i elementów budowlanych, technologii i organizacji budownictwa, kierowania zespołem i firmą budowlaną, wytwarzania i doboru oraz stosowania materiałów budowlanych, a także technik komputerowych i nowoczesnych technologii w praktyce inżynierskiej. Nadmienić nadto trzeba, że zawód inżyniera budownictwa jest zawodem zaufania publicznego (podobnie jak zawód adwokata, sędziego czy lekarza) i posiada własny samorząd zawodowy (Polska Izba Inżynierów Budownictwa).

Inżynierowie budowlani są jednymi z najchętniej zatrudnianych specjalistów, a to właśnie najtrafniej weryfikuje przydatność zawodu [2]. Potrzeby budowlane w Polsce są ogromne. Pod względem infrastruktury drogowej, kolejowej oraz lotnisk Polska zajmuje w Globalnym Raplocie Konkurencyjności opracowanym przez Światowe Forum Ekonomiczne 79 pozycję na 144 sklasyfikowane kraje [3]. Jak zauważa prof. dr hab. inż. Wojciech Radomski w wywiadzie dla portalu Perspektywy: „Aż 20 proc. mostów drogowych wymaga natychmiastowej interwencji - czy to modernizacji geometrycznej, wzmocnienia, czy po prostu remontu, żeby się nie rozsypały. (...) Z mostami kolejowymi jest jeszcze gorzej. Połowa z nich użytkowana jest dłużej niż 80 lat” [4]. Przy obecnym poziomie nakładów na budownictwo w relacji do PKB, do zrównania się pod względem poziomu infrastruktury i powierzchni użytkowej mieszkań na osobę z obecnym poziomem Europy Zachodniej potrzebujemy 30 lat, a do zrównania się z dzisiejszym poziomem Stanów Zjednoczonych – nawet około 60 lat [5]. Jednak dzięki przeznaczaniu przez Unię Europejską dużej części funduszy strukturalnych na rozbudowę infrastruktury, ta sytuacja powoli zaczyna ulegać zmianie. Polska posiada obecnie 2549 kilometrów tras szybkiego ruchu (1384 km autostrad i 1165 km dróg ekspresowych), na których można rozwinąć prędkość przynajmniej 120 km/h, zajmując pod tym względem 6 miejsce w Europie i wyprzedza takie kraje jak Portugalia (2547 km) czy Holandia (2274 km) [6]. Potencjał jest jeszcze ogromny bowiem w państwach członkowskich na 100 km kw przypada ok. 1,8 km tras szybkiego ruchu, podczas gdy w Polsce współczynnik ten wynosi nieco ponad 1 km tras/100 km kw. Rozbudowa infrastruktury pociągnie za sobą rozwój sektora budowlanego i tym samym stworzy nowe miejsca pracy dla absolwentów kierunku Budownictwo.

Zatrudnieniu inżynierów budownictwa sprzyjać również będzie ich niedobór na rynku pracy. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podaje, że do 2013 roku w polskim przemyśle może zabraknąć ponad 46 tys. inżynierów [7]. A w związku z tym, że spora część obecnej kadry inżynierskiej jest już w wieku przedemerytalnym, w niedługim okresie czasu deficyt zatrudnienia znacznie się zwiększy. Oznaczać to będzie większe szanse na awans, a co za tym idzie wyższe zarobki. Choć te i tak są wysokie. Jak bowiem wynika z Ogólnopolskiego Badania Wynagrodzeń przeprowadzonego przez firmę Sedlak&Sedlak, mediana wynagrodzeń osób z dyplomem magistra inżyniera w Polsce wyniosła w 2012 roku 5.400 zł brutto. Inżynierowie zarabiają zatem średnio o 20 procent więcej niż osoby posiadające tylko tytuł magistra!

Zgodnie z ustawą z dnia 25 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 Nr 164 poz. 1365 ze zm.) budownictwo można studiować na uniwersytetach, uniwersytetach technicznych, politechnikach oraz akademiach [8]. Studia I stopnia na kierunku budownictwo trwają siedem semestrów (3,5 roku). Po ich ukończeniu uzyskuje się tytuł inżyniera budownictwa. Następnie studia II stopnia trwają trzy lub cztery semestry (1,5 roku lub dwa lata) [9]. Po ukończeniu studiów II stopnia absolwent otrzymuje tytuł magistra inżyniera (mgr inż.). Studia I jak i II stopnia mogą być prowadzone jako studia stacjonarne (studia dzienne) lub niestacjonarne (studia zaoczne i wieczorowe). W rekrutacji 2011/12 kierunek ten był najpopularniejszym ze wszystkich, które oferują uczelnie w Polsce. W tym roku spadł na czwartą pozycję, przegrywając jedynie z informatyką, prawem i zarządzaniem [10]. Uczelnie co roku przygotowują dla kandydatów na studenta budownictwa kilka specjalizacji. Wybór tej najwłaściwszej jest istotny z punktu widzenia przyszłej kariery zawodowej. Warto bowiem wybrać bardzo wąską specjalizację bądź taką, w której wykształciło się niewiele osób. Nie od dziś bowiem wiadomo, że wykorzystanie rynkowej niszy jest najprostszą drogą do osiągnięcia sukcesu zawodowego. Wiedzą to uczelnie, które prześcigają się oferując coraz to nowe specjalizacje. Wzmiankowania wymagają tu najciekawsze z nich. I tak

Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej kandydatom proponuje specjalizację Mosty i Budownictwo Podziemne, Wydział Inżynierii Lądowej na Politechnice Warszawskiej Budownictwo Energooszczędne oraz Inżynierię Komunikacyjną, Akademia Górniczo-Hutnicza Geotechnikę i Budownictwo Specjalne, a także Renowację i Modernizację Obiektów Budowlanych, zaś w ofercie Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach należy zwrócić uwagę na Zarządzanie Inwestycjami, Drogi Kolejowe oraz Nowoczesne Technologie. Te dwie ostatnie specjalizacje są szczególnie warte zainteresowania. W przypadku Nowoczesnych Technologii absolwent zdobywa wiedzę i umiejętności w zakresie projektowania i eksploatacji nowoczesnych budowli nowej generacji (tzw. budowli inteligentnych) jak również wiedzę o najnowocześniejszych tzw. inteligentnych materiałach budowlanych. Z kolei absolwent specjalizacji Drogi Kolejowe zdobywa wiedzę i umiejętności w zakresie projektowania, budowy i eksploatacji nowoczesnych linii kolejowych oraz infrastruktury kolejowej. Obydwie specjalizacje wydają się bardzo atrakcyjne ze względu na deficyt specjalistów w ich zakresie oraz ich perspektywę rozwoju. W przypadku specjalizacji Drogi Kolejowe nie bez znaczenia pozostają planowane, miliardowe inwestycje w infrastrukturę kolejową [11].

W trakcie studiów absolwent, o czym była już mowa na wstępie, nabywa wiedzę z zakresu wykonawstwa obiektów budownictwa mieszkaniowego, komunalnego, przemysłowego i komunikacyjnego, projektowania podstawowych obiektów i elementów budowlanych, technologii i organizacji budownictwa, kierowania zespołem i firmą budowlaną, wytwarzania i doboru oraz stosowania materiałów budowlanych, a także technik komputerowych i nowoczesnych technologii w praktyce inżynierskiej. Istotne jest by podczas studiów absolwent wykonał jak największą ilość projektów, zwłaszcza wykorzystując do tego celu programy do projektowania typu AUTO-CAD. Pomorze mu to powiem nabrać odpowiedniej wprawy i doświadczenia tak niezbędnego później w zawodzie. Niestety spora część uczelni traktuje tego typu zajęcia po macoszemu, nie mogąc zaoferować studentom odpowiednich warunków lokalowych, nie wspominając już o odpowiednim sprzęcie i oprogramowaniu. I tu jednak zdarzają się wyjątki. Tytułem przykładu można wskazać Wyższą Szkołę Techniczną w Katowicach, dysponującą przestronnymi salami, wyposażonymi w nowoczesny sprzęt. Nauczanie oprogramowania odbywa się w sposób jasny i zrozumiały dla studenta, a szkoła pomaga w zorganizowaniu potrzebnego oprogramowania. Dla chętnych prowadzone są również kursy doszkalające z programu AUTO-CAD.

UPRAWNIENIA BUDOWLANE

Uzyskana wiedza umożliwia absolwentowi pracę w przedsiębiorstwach budowlanych wykonawczych, w nadzorze budowlanym, w produkcji i dystrybucji wyrobów budowlanych, oraz w jednostkach administracji państwowej i samorządowej związanych z procesem inwestycyjnym w budownictwie. Nie może on jednak zaraz po ukończeniu studiów sprawować samodzielnych funkcji technicznych w sektorze budownictwa. Te można wykonywać bowiem dopiero po zdobyciu uprawnień budowlanych. Zgodnie z art. 14 ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. 1994 Nr 89 poz. 414 ze zm.) uprawnienia te udzielane są w specjalnościach: architektonicznej, konstrukcyjno-budowlanej, drogowej, mostowej, kolejowej, wyburzeniowej, telekomunikacyjnej oraz instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych jak i w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych. Ustawodawca wprowadził jednak w art. 13 zasadniczy podział stanowiąc, że uprawnienia budowlane mogą być udzielone do projektowania albo do kierowania robotami budowlanymi. Uprawnienia te mogą być udzielane z ograniczenia bądź bez ograniczeń (art. 14 ust 3).

Należy wyróżnić trzy etapy zdobywania uprawnień budowlanych:

- 1) zdobycie wykształcenia wymaganego dla danej specjalności;
- 2) odbycie praktyki zawodowej, potwierdzonej przez osobę posiadającą uprawnienia w specjalności, o którą się staramy;
- 3) zdanie egzaminu ze znajomości przepisów prawnych dotyczących procesu budowlanego oraz umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy technicznej.

Uzyskanie uprawnień budowlanych bez ograniczeń wymaga zatem ukończenia studiów magisterskich na kierunku odpowiednim dla danej specjalności. I tak dla uprawnień budowlanych udzielanych do projektowania i sprawdzania projektów architektoniczno-budowlanych wymagane będzie ukończenie kierunku architektura i urbanistyka, zaś odpowiednio dla uprawnień do kierowania robotami budowlanymi ukończenie kierunku budownictwo. Jeżeli zaś chodzi o odbycie praktyk zawodowych to różnice sprowadzać się tu będą do rodzaju oraz czasu ich trwania. W przypadku uprawnień do projektowania wymagana jest dwuletnia praktyka przy sporządzaniu projektów zaś do zdobycia uprawnień do kierowania robotami budowlanymi wystarcza odbycie rocznej praktyki na budowie.

Do projektowania w ograniczonym zakresie należy ukończyć wyższe studia zawodowe na kierunku o odpowiedniej specjalności, lub ukończyć studia magisterskie na kierunku pokrewnym oraz odbyć taką samą praktykę jak w przypadku uprawnień bez ograniczeń. Do kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń wystarczy ukończenie studiów magisterskich na danej specjalności oraz 2 – letnia praktyka na budowie, a do kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie ukończenie studiów zawodowych na kierunku odpowiednim dla danej specjalności, lub ukończenie studiów magisterskich na kierunku pokrewnym oraz odbycie 3-letniej praktyki zawodowej.

Warunkiem zaliczenia praktyki zawodowej jest praca polegająca na bezpośrednim uczestnictwie w pracach projektowych albo na pełnieniu funkcji technicznej na budowie pod kierunkiem osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia budowlane bez ograniczeń i będącej czynnym członkiem samorządu zawodowego, a w przypadku odbywania praktyki za granicą – pod kierunkiem osoby posiadającej uprawnienia odpowiednie w danym kraju (art. 14 ust 4). Zgodnie z §3 ust 1 i 2 rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 kwietnia 2006 roku w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. 2006 nr 83, poz. 578) praktyka zawodowa odbywana jest po uzyskaniu dyplomu ukończenia wyższej uczelni, ale może zostać do niej zaliczona praktyka odbywana po ukończeniu 3 roku studiów wyższych nie wchodząca w zakres praktyki objętej programem studiów. Odbywa się ją pod kierownictwem osoby posiadającej uprawnienia budowlane bez ograniczeń we właściwej specjalności i będącej czynnym członkiem samorządu zawodowego.

Osoba ubiegająca się o uprawnienia budowlane pobiera książkę praktyki w Okręgowej Izbie Inżynierów Budownictwa odpowiadającej jej miejscu zamieszkania. Rejestracja i opieczątowanie książki praktyki zawodowej następuje w biurze Izby po przedłożeniu wniosku o opieczątowanie i zarejestrowanie książki praktyki zawodowej, dyplomu ukończenia studiów wyższych oraz uiszczeniu opłaty za wydanie książki praktyk (25 zł). Dokumentowanie praktyki prowadzi się w książce praktyki zawodowej. Dla studentów nie posiadających jeszcze dyplomu, odpowiednim dokumentem jest potwierdzenie ukończenia 3. roku studiów wydawane przez dziekanat uczelni. Izba zwraca opieczątowaną książkę praktyki zawodowej w terminie 7 dni od dnia jej złożenia. Czas praktyki zaliczany jest od pierwszego wpisu, po zarejestrowaniu książki praktyki zawodowej. Zgodnie z § 4 ust 3 przytoczonego rozporządzenia, w książce praktyki zawodowej wpisuje się:

- wyszczególnienie robót budowlanych i obiektów budowlanych, przy projektowaniu których bezpośrednio uczestniczyła lub pełniła funkcje techniczne na budowie osoba odbywająca praktykę zawodową z określeniem: rodzaju, przeznaczenia, konstrukcji oraz, odpowiednio do wnioskowanej specjalności uprawnień budowlanych, inne charakterystyczne parametry techniczne lub użytkowe, a także lokalizację i nazwę inwestora;
- określenie czynności wykonywanych w każdym tygodniu odbywanej praktyki, potwierdzonych i zaopiniowanych co najmniej raz w miesiącu przez osobę posiadającą odpowiednie uprawnienia budowlane, pod kierownictwem której odbywana jest praktyka.

Po zakończeniu praktyki zawodowej w wymiarze wymaganym do uzyskania uprawnień budowlanych osoba, pod której kierownictwem odbywana była praktyka wpisuje własnoręcznie w książce praktyki zawodowej ogólną ocenę z teoretycznej i praktycznej wiedzy z zakresu specjalności osoby ubiegającej się o uprawnienia budowlane. Osoba kierująca praktyką podaje

swoją funkcję techniczną pełnią (w projektowaniu lub na budowie) w okresie jej odbywania. Wskazane jest załączenie kserokopii uprawnień osoby nadzorującej praktykę. Następnie w myśl § 6 wzmiankowanego rozporządzenia, Izba wszczyną dwuetapowe postępowanie kwalifikacyjne, na które składa się weryfikacji wykształcenia i zdobytej podczas praktyk, praktyki zawodowej oraz przeprowadzenie egzaminu na uprawnienia budowlane. Egzamin ten składa się z części pisemnej przeprowadzanej w formie testu oraz części ustnej i obejmuje sprawdzenie znajomości procesu budowlanego jak również umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy technicznej. Egzamin przeprowadza się co najmniej dwa razy w roku, w terminach ustalonych przez izbę (§ 10 rozporządzenia). Według danych za rok 2011 ogólna zdawalność egzaminu na uprawnienia zawodowe w skali całego kraju wyniosła ok. 87 % [12].

Wspomnieć w tym miejscu trzeba, że trwają obecnie prace legislacyjne mające na celu ułatwić przyszłym absolwentom kierunków technicznych zdobycie uprawnień budowlanych. Zgodnie z przyjętym przez Radę Ministrów 25 czerwca bieżącego roku projektem ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych obowiązkowy okres praktyki zawodowej miałby ulec skróceniu. Do zdobycia uprawnień bez ograniczeń do kierowania robotami budowlanymi wystarczałoby ukończenie trwających osiemnastu miesięcy praktyk na budowie. Tyle samo trwałyby praktyki zawodowe konieczne do zdobycia uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie. W myśl przywołanego projektu do kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń dopuszczeni zostaliby również absolwenci studiów I stopnia. W celu zdobycia uprawnień mieliby oni odbyć trwającą trzy lata praktykę zawodową. Natomiast kandydaci na architektów odbywaliby dwuletnie praktyki (rok przy sporządzaniu projektów oraz rok na budowie), zamiast jak to ma miejsce dotychczas trzyletnich praktyk.

Szerzej otwarty miałby także zostać dostęp do praktyk dla osób ubiegających się o uprawnienia w ograniczonym zakresie. W świetle obecnie obowiązujących przepisów warunkiem zaliczenia takiej praktyki zawodowej jest bowiem jej odbycie pod kierunkiem osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia budowlane bez ograniczeń. Zgodnie z założeniami projektu, osoby te mogłyby odbyć praktykę pod kierunkiem osoby posiadającej uprawnienia w ograniczonym zakresie.

Zmiany miałyby umożliwić uczelniom zawieranie umów z samorządem zawodowym, na podstawie których absolwenci kierunków o profilu praktycznym, prowadzonych zgodnie z warunkami i standardami określonymi w takiej umowie, mieliby możliwość zaliczenia części lub całości obowiązkowej praktyki zawodowej, a nawet egzaminu zawodowego.

Projekt zakłada także, że ograniczona zostanie z dziewięciu do czterech liczba specjalności, w jakich można będzie uzyskać uprawnienia budowlane. Uprawnienia budowlane i projektowe zostaną połączone, a uprawnienia budowlane udzielane dotychczasowo w specjalnościach: drogowej, mostowej, kolejowej i wyburzeniowej, w nowym stanie prawnym będą mieścić się w ramach specjalności konstrukcyjno-budowlanej. Zlikwidowana zostanie specjalność telekomunikacyjna w zakresie uprawnień budowlanych, ponieważ jak podano w uzasadnieniu, roboty budowlane wykonywane w tym obszarze nie powodują tak wysokiego ryzyka zagrożenia zdrowia, życia ludzkiego lub mienia, w stosunku do innych obszarów wykonywania uprawnień budowlanych. Bez zmian pozostałby jednak wymóg dotyczący zdania egzaminu ze znajomości procesu budowlanego oraz umiejętności praktycznego stosowania wiedzy technicznej, przed komisją egzaminacyjną powoływaną przez organ samorządu zawodowego.

Propozycje te spotkały się jednak z krytyką ze strony Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa. Podniesiono, że pomysł skrócenia praktyk zawodowych jest nietrafiony bowiem projektowanie wymaga wysokich kwalifikacji, które można nabyć wyłącznie terminując u osób posiadających niezbędne doświadczenie i wiedzę, zaś ich skrócenie skutkować będzie obniżeniem posiadanych umiejętności przez osoby starające się uzyskać uprawnienia zawodowe, a tym samym doprowadzić może do narażenia bezpieczeństwa użytkujących obiekty, stawiane przez takie osoby [13].

UPRAWNIENIA BUDOWLANE W STANACH ZJEDNOCZONYCH ORAZ EUROPIE

Również w innych krajach inżynier budownictwa musi legitymować się posiadaniem odpowiedniej praktyki i zdać egzamin aby zdobyć uprawnienia budowlane. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej uprawnienia budowlane przysługują profesjonalnemu inżynierowi (Professional Engineer). Może nim zostać każdy kto ukończył uniwersytet z tytułem inżyniera (Bachelor of Engineering, Bachelor of Science, Master of Science) bądź posiada wykształcenie zgodne z akredytowanym programem inżynierii ABET oraz zda wymagane prawem egzaminy. Pierwszym egzaminem jest egzamin federalny FE (Fundamentals of Engineering Exam) [14] z przedmiotów technicznych. Egzamin ten jest taki sam we wszystkich pięćdziesięciu stanach i jest wzajemnie honorowany przez rządy stanowe. Po uzyskaniu z egzaminu FE wyniku pozytywnego otrzymuje się tytuł inżyniera w teorii (Engineer in Training). Następnie należy w ramach praktyk zawodowych przepracować 4 lata zdobywając doświadczenie w wybranej przez siebie dyscyplinie inżynierii. Odbycie praktyk umożliwia przystąpienie do egzaminu praktycznego PE (Principles and Practice Exam), który sprawdza wiedzę kandydatów z wybranej przez nich dyscypliny inżynierii (m.in. konstrukcyjnej, geotechnicznej, kontroli systemów, elektrycznej, mechaniki systemów i materiałów, środowiskowej, przeciwpożarowej, przemysłowej, atomowej, paliwowej) [15]. W celu ujednoczenia procedur, egzaminy FE i PE są organizowane w formie pisemnej i oceniane przez centralną komisję zwaną National Council of Examiners for Engineering and Surveying (NCEES), w której każdy stan ma swojego przedstawiciela. Jednakże każdy rząd stanowy indywidualnie określa wymagania dotyczące testu, jego treść oraz próg punktowy, niezbędny do jego zaliczenia. Uprawnienia nabyte wskutek zdania PE exam w jednym stanie nie są zatem honorowane przez inne stany. Osoba, która zdała egzamin PE otrzymuje tytuł profesjonalnego inżyniera - Professional Engineer i może używać przedimka P.E. przed swoim imieniem i nazwiskiem. Profesjonalny inżynier posiada uprawnienia do wykonywania zawodu i prowadzenia własnej działalności gospodarczej w zakresie posiadanej specjalizacji.

Odpowiednikiem P.E. w Wielkiej Brytanii jest CEng (Chartered Engineer) - biegły inżynier. Jest to uprawnienie do wykonywania zawodu uzyskiwane po zarejestrowaniu się w Engineering Council (Rada Inżynierów). Proces jego uzyskiwania zaczyna się od uzyskania tytułu MEng (A Master of Engineering – tytuł będący odpowiednikiem polskiego mgr inż.) bądź równorzędny. Osoby nie posiadające takiego wykształcenia mogą wykazać posiadanie stosownej wiedzy inżynierskiej i doświadczenia zawodowego w myśl regulacji zawartych w tzw. UK-SPEC (The UK Standard for Professional Engineering Competence) [16]. Kandydatowi pozostawiono jednak możliwość wyboru czy będzie to zdobywanie kwalifikacji zawodowych w całości czy w części (stosownie do zaleceń instytucji zrzeszającej inżynierów licencjonowanej przez Radę, do której kandydat się zgłosił), ukończenie określonego szkolenia czy też napisanie raportu technicznego opartego na swoim doświadczeniu zawodowym, w którym kandydat wykaże się znajomością zasad inżynierii. Jeśli kandydat prezentuje już odpowiedni poziom kwalifikacji zawodowych, następuje ich sprawdzenie. W tym celu przegląda się dokumentację z przebiegu kariery zawodowej kandydata i poddaje się go testowi umiejętności, po którym ma miejsce rozmowa kwalifikacyjna przeprowadzana przed komisją, w skład której wchodzi dwóch biegłych inżynierów oraz przewodniczący [17]. Po pozytywnym zweryfikowaniu umiejętności kandydat otrzymuje tytuł biegłego inżyniera (Chartered Engineer) i zostaje wpisany w poczet członków Rady Inżynierów.

W Niemczech tytuł naukowy mgr inż. (diplom – ingenieur) przyznawany jest przez ministerstwa edukacji poszczególnych krajów związkowych (Bundesländer) po uzyskaniu wyższego wykształcenia inżynierskiego (Ingenieurgesetz). Nie stanowi on jednak uprawnienia do wykonywania zawodu, a jest jedynie tytułem naukowym. Podkreślenia wymaga, że tytuł ten nie jest wymagany i nie ma wpływu na proces zdobywania uprawnień zawodowych. Do uzyskania uprawnień budowlanych wymagane jest ukończenie 42 miesięcznego stażu zawodowego, zaliczenie 2400 godzin teorii z zakresu inżynierii i technologii oraz posiadanie dwóch lat doświadczenia. Osoba, która czyni zadość tym wymaganiom może przystąpić do egzaminu państwowego, którego zdanie umożliwia zostanie członkiem Bundesverband höherer Berufe - BVT (odpowiednik Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa), a tym samym uzyskanie uprawnień budowlanych [18].

W krajach członkowskich Unii Europejskiej honorowany jest tytuł inżyniera europejskiego

(Eur Ing). Zwalnia on jego posiadacza z odbywania dodatkowych egzaminów czy konieczności nostryfikacji krajowego dyplomu inżyniera na terenie całej Unii Europejskiej. Jest to tytuł zawodowy przyznawany inżynierowi, zrzeszonemu w narodowej organizacji członkowskiej FEANI [19], który:

- ukończył uczelnię techniczną i kierunek studiów znajdujący się w indeksie FEANI;
- posiada odpowiednie, udokumentowane doświadczenie inżynierskie (wynoszące łącznie z nominalnym czasem trwania studiów minimum 7 lat);
- wykaże się czynną znajomością przynajmniej jednego z języków FEANI (angielski, francuski, niemiecki);
- zobowiąże się do przestrzegania Kodeksu Etycznego FEANI [20].

SAMORZĄD ZAWODOWY

Wreszcie należy wspomnieć o samorządzie zawodowym, o którym możemy mówić tylko w przypadku nielicznych zawodów. Świadczy to o prestiżu i uznaniu jakim cieszy się dana profesja oraz o jej szczególnym miejscu i znaczeniu dla społeczeństwa. Podstawę prawną umożliwiającą powołanie struktur samorządu zawodowego daje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. nr 78 poz. 483). W art. 17 ust. 1 czytamy, że „W drodze ustawy można tworzyć samorzady zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego dla jego ochrony”. Wynika z tego, że samorzady zawodowe tworzone są przez profesje, które ze względu na swoje społeczne znaczenie wymagać muszą najwyższych kwalifikacji merytorycznych i moralnych dla ochrony tych zawodów i ich przedstawicieli oraz dla umacniania interesu społecznego. Powstawanie tego typu struktur i przyznanie im uprawnień władczych traktowane może być jako dowód uznania przez państwo ich kompetencji w dziedzinach realizacji ustawowych zadań publicznych [21].

Organizację i zadania samorządów zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów, a także prawa i obowiązki członków tych zawodów określa ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz. U. 2001 r. Nr 5, poz. 42 z późn. zm.). Samorzady te tworzą członkowie zrzeszeni odpowiednio ze względu na daną profesję w izbach architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów. Są one niezależne w wykonywaniu swoich zadań i podlegają tylko przepisom prawa oraz posiadają osobowość prawną (art. 4 i 7 u.s.z.a.i.b.u.). Do zadań samorządów zawodowych należy w szczególności sprawowanie nadzoru nad należytych wykonywaniem zawodu przez członków izb, reprezentowanie i ochrona interesów zawodowych swoich członków, ustalanie zasad etyki zawodowej i nadzór nad jej przestrzeganiem, nadawanie i pozbawianie uprawnień budowlanych, przeprowadzanie egzaminów oraz potwierdzanie kwalifikacji osób określonych w przypadkach prawem przewidzianych, współdziałanie z organami administracji rządowej i organami samorządu terytorialnego oraz z innymi samorządami i stowarzyszeniami zawodowymi, opiniowanie minimalnych wymagań programowych w zakresie kształcenia zawodowego architektów, inżynierów budownictwa lub urbanistów oraz wnioskowanie w tych sprawach, współdziałanie w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych architektów, inżynierów budownictwa lub urbanistów, zarządzanie majątkiem i działalnością gospodarczą samorządu zawodowego, prowadzenie postępowań w zakresie odpowiedzialności zawodowej i dyscyplinarnej członków samorządów zawodowych, opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących architektury, budownictwa lub zagospodarowania przestrzennego, organizowanie i prowadzenie instytucji samopomocowych oraz innych form pomocy materialnej członkom samorządów zawodowych, a także prowadzenie list członków samorządów zawodowych (art. 8 u.s.z.a.i.b.u.).

Organami omawianych samorządów są Krajowa Izba Architektów, Krajowa Izba Inżynierów Budownictwa, Krajowa Izba Urbanistów oraz okręgowe izby architektów, okręgowe izby inżynierów budownictwa oraz okręgowe izby urbanistów (art. 9 ust. 1. u.s.z.a.i.b.u.).

ORGANY KRAJOWYCH IZB

KRAJOWY ZJAZD IZBY	KRAJOWA RADA IZBY
<p>Krajowy Zjazd Izby jest najwyższym organem Krajowej Izby. Krajowy Zjazd Izby stanowią delegaci wybrani przez okręgowe zjazdy izb. Krajowa Rada Izby zwołuje Krajowy Zjazd Izby, co najmniej raz w roku jako sprawozdawczy, a co 4 lata jako sprawozdawczo-wyborczy. Uchwały Krajowego Zjazdu Izby są podejmowane zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy liczby delegatów na Krajowy Zjazd Izby (art. 30 ust. 1).</p> <p>Zgodnie z treścią art. 31 u.s.z.a.i.b.u. Krajowy Zjazd Izby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ustala liczbę członków organów Krajowej Izby, 2) wybiera Prezesa i członków Krajowej Rady Izby, 3) wybiera przewodniczącego i członków organów Krajowej Izby oraz Krajowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, 4) ustala zasady gospodarki finansowej Krajowej Izby oraz uchwała jej budżet, 5) uchwała statut i regulaminy określające organizację organów izby i tryb ich działania, 6) uchwała regulamin wyborów do organów izby, 7) ustala wysokość i sposób uiszczania składek członkowskich i innych opłat na rzecz izby oraz zasady ich podziału, 8) ustala zasady prowadzenia listy członków izby, 9) udziela absolutorium Krajowej Radzie Izby, 10) uchwała po zasięgnięciu opinii stowarzyszeń zawodowych, zasady etyki zawodowej, 11) ustala program działania samorządu zawodowego, 12) rozpatruje i zatwierdza sprawozdania z działalności Krajowej Rady Izby, Krajowej Komisji Rewizyjnej, Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej, Krajowego Sądu Dyscyplinarnego i Krajowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej. 	<p>W skład Krajowej Rady Izby wchodzi Prezes i członkowie wybrani przez Krajowy Zjazd Izby. Prezydium Krajowej Rady Izby stanowią Prezes i wybrani przez Krajową Radę Izby spośród jej członków: wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i członkowie. Oświadczenia woli w imieniu Krajowej Rady Izby składają przynajmniej dwaj członkowie prezydium, w tym Prezes lub wiceprezes. Na podstawie art. 33 u.s.z.a.i.b.u. Krajowa Rada Izby kieruje działalnością samorządu zawodowego między Krajowymi Zjazdami, a w szczególności m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wykonuje uchwały Krajowego Zjazdu Izby, 2) koordynuje i nadzoruje działalność okręgowych rad izb, 3) reprezentuje członków izby, 4) wspiera podnoszenie kwalifikacji zawodowych członków izb, 5) opracowuje projekt regulaminu wyborów do organów izby, 6) uchwała regulamin postępowania kwalifikacyjnego w sprawach nadawania uprawnień zawodowych budowlanych i tytułu rzeczoznawcy budowlanego, 7) uchwała regulamin określający sposób i tryb przeprowadzania egzaminu zawodowego, 8) podejmuje uchwały potwierdzające kwalifikacje osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 6 i ust. 4, 9) wydaje po przeprowadzeniu postępowania weryfikacyjnego, decyzję w sprawie uprawnień budowlanych, w stosunku do osób, o których mowa w art. 12a ustawy – Prawo budowlane, a w wypadku nadania uprawnień budowlanych zobowiązuje okręgową izbę, wskazaną przez zainteresowanego, do dokonania wpisu na listę członków, 10) dokonuje kontroli uchwał okręgowych rad izb w zakresie zgodności z prawem, uchwałami i regulaminami wydanymi na podstawie ustawy, 11) opiniuje projekty aktów normatywnych dotyczących architektury, budownictwa lub zagospodarowania przestrzennego, 12) składa sprawozdania ze swojej działalności Krajowemu Zjazdowi Izby, 13) reprezentuje samorząd wobec organów władzy publicznej oraz organizacji społecznych, zawodowych, samorządowych i innych, 14) prowadzi bieżące sprawy Krajowej Izby, 15) uchyla uchwały okręgowych rad izb sprzeczne z prawem lub uchwałami i regulaminami wydanymi na podstawie ustawy, 16) zobowiązuje okręgową radę izby do podjęcia uchwały w określonej sprawie należącej do zakresu działania tej rady, 17) przedstawia właściwemu ministrowi coroczne informacje o działalności Krajowej Izby, 18) ustala wzory pieczęci organów samorządu zawodowego.
<p>KRAJOWA KOMISJA REWIZYJNA</p> <p>W myśl art. 35 ust. 1 u.s.z.a.i.b.u. Krajowa Komisja Rewizyjna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kontroluje statutową, finansową i gospodarczą działalność Krajowej Izby, 2) przedstawia sprawozdanie z działalności kontrolnej Krajowemu Zjazdowi Izby, 3) sprawuje nadzór nad działalnością okręgowych komisji rewizyjnych, 4) występuje z wnioskiem o udzielenie absolutorium Krajowej Radzie Izby. <p>Ponadto Krajowa Komisja Rewizyjna uchyla uchwały okręgowych komisji rewizyjnych sprzeczne z prawem lub uchwałami i regulaminami wydanymi na podstawie ustawy.</p>	

<p style="text-align: center;">KRAJOWA KOMISJA KWALIFIKACYJNA</p> <p>Do zadań Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej zaliczyć należy m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opracowywanie zestawów pytań egzaminacyjnych, 2) wydawanie decyzji w sprawie nadania tytułu rzeczoznawcy budowlanego w myśl art. 15 ust. 2 ustawy – Prawo budowlane, 3) dokonywanie co najmniej raz w roku analizy przeprowadzonych postępowań kwalifikacyjnych w sprawach nadawania uprawnień budowlanych i rzeczoznawstwa budowlanego, 4) sporządzanie opinii dla Krajowego Sądu Dyscyplinarnego w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej członków izb architektów oraz inżynierów budownictwa, 5) składanie Krajowemu Zjazdowi Izby sprawozdań ze swojej działalności, 6) sprawowanie nadzoru nad działalnością okręgowych komisji kwalifikacyjnych. <p>Krajowa Komisja Kwalifikacyjna uchyla uchwały okręgowych komisji kwalifikacyjnych sprzeczne z prawem lub uchwałami i regulaminami wydanymi na podstawie ustawy.</p>	<p style="text-align: center;">KRAJOWY RZECZNIK ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ</p> <p>Do zadań Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej zaliczyć należy</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prowadzi postępowania wyjaśniające oraz sprawuje funkcje oskarżyciela w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej członków izb architektów oraz inżynierów budownictwa i dyscyplinarnej członków organów Krajowej Izby, 2) składa odwołania od orzeczeń Krajowego Sądu Dyscyplinarnego do właściwego sądu apelacyjnego w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej lub skargę do sądu administracyjnego w zakresie odpowiedzialności zawodowej członków izb architektów oraz inżynierów budownictwa, 3) sprawuje nadzór nad działalnością okręgowych rzeczników odpowiedzialności zawodowej, 4) składa Krajowemu Zjazdowi Izby roczne i kadencyjne sprawozdanie ze swojej działalności.
<p style="text-align: center;">OKRĘGOWY ZJAZD IZBY</p> <p>Okręgowy zjazd izby jest najwyższym organem okręgowej izby. Zwoływany jest przez okręgową radę izby i odbywa się jako sprawozdawczy co najmniej raz w roku, a jako zjazd sprawozdawczo-wyborczy co 4 lata (art. 16). Okręgowy zjazd izby stanowią członkowie okręgowej izby będący delegatami oraz uczestniczący z głosem doradczym członkowie izby niebędący delegatami. Uchwały okręgowego zjazdu izby podejmowane są zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy liczby członków lub delegatów na okręgowy zjazd izby (art. 17 ust. 1). Wybory do organów okręgowych izb odbywają się w głosowaniu tajnym. Zgodnie z art. 18 u.s.z.a.i.b.u. do zakresu działania okręgowego zjazdu izby należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ustalanie zasad gospodarki finansowej okręgowej izby oraz uchwalanie budżetu okręgowej izby, 2) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania z działalności okręgowej rady izby, okręgowej komisji rewizyjnej, okręgowej komisji rewizyjnej, okręgowej komisji kwalifikacyjnej, okręgowego sądu dyscyplinarnego i okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej, 3) udzielanie absolutorium okręgowej radzie izby, 4) ustalanie liczby członków organów oraz szczegółowych zasad organizacji organów okręgowej izby i tryb ich działania, 5) wybieranie przewodniczących i członków organów okręgowej izby oraz okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej, 6) wybieranie delegatów na Krajowy Zjazd Izby, 7) odwoływanie członków organów izby przed upływem kadencji, 8) podejmowanie uchwał w innych sprawach objętych zakresem działania izby. 	<p style="text-align: center;">OKRĘGOWA RADA IZBY</p> <p>Okręgowa rada izby wykonuje zadania samorządu zawodowego na obszarze działania izby, w okresie między zjazdami, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kieruje działalnością okręgowej izby, 2) wykonuje uchwały okręgowego zjazdu izby, 3) dokonuje podziału obszaru działania okręgowej izby na obwody wyborcze i ustala liczbę delegatów na okręgowy zjazd, 4) sporządza sprawozdania z wykonania budżetu, 5) składa okręgowemu zjazdowi izby oraz Krajowej Radzie Izby sprawozdania ze swojej działalności, 6) wykonuje zadania zlecone przez Krajową Izbę, 7) reprezentuje samorząd zawodowy przed organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz właściwymi stowarzyszeniami zawodowymi, 8) prowadzi listę członków okręgowej izby, 9) występuje do okręgowego sądu dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego oraz prowadzi sprawę z zakresu odpowiedzialności zawodowej, 10) prowadzi rejestr ukaranych z tytułu odpowiedzialności dyscyplinarnej członków okręgowej izby. <p>Okręgowa rada izby podejmuje uchwałę w sprawie wpisu na listę członków okręgowej izby oraz skreślenia z listy lub zawieszenia w prawach członka (art. 19 ust. 2). Od uchwały służy odwołanie do Krajowej Rady Izby w terminie 30 dni od daty doręczenia uchwały (ust. 4). Od uchwały oraz w wypadku niepodjęcia uchwały przez radę okręgową izby w ciągu 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku o wpis lub niepodjęcia uchwały przez Krajową Radę Izby w ciągu 2 miesięcy od dnia doręczenia odwołania, zainteresowanemu służy skarga do sądu administracyjnego.</p>

ORGANY KRAJOWYCH IZB	
<p style="text-align: center;">OKRĘGOWA KOMISJA REWIZYJNA</p> <p>Zgodnie z brzmieniem art. 23 u.s.z.a.i.b.u. okręgowa komisja rewizyjna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kontroluje działalność statutową, finansową i gospodarczą okręgowej izby, 2) składa sprawozdania okręgowemu zjazdowi izby i Krajowej Komisji Rewizyjnej, 3) występuje z wnioskiem o udzielenie absolutorium okręgowej radzie izby. 	<p style="text-align: center;">OKRĘGOWY SĄD DISCYPLINARNY</p> <p>Okręgowy sąd dyscyplinarny rozpatruje sprawy z zakresu odpowiedzialności zawodowej określonej w ustawie – Prawo budowlane oraz sprawy dyscyplinarne członków okręgowej izby wniesione przez okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej lub okręgową radę izby (art. 25 ust 1). Okręgowy sąd dyscyplinarny orzeka w składzie trzyosobowym.</p>
<p style="text-align: center;">OKRĘGOWA KOMISJA KWALIFIKACYJNA</p> <p>Na podstawie art. 24 ust. 1 u.s.z.a.i.b.u. okręgowa komisja kwalifikacyjna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prowadzi postępowanie kwalifikacyjne w sprawach nadawania uprawnień budowlanych, 2) przeprowadza egzaminy w sprawach nadawania uprawnień budowlanych i wydaje decyzje o nadaniu tych uprawnień, 3) przeprowadza egzamin oraz potwierdza kwalifikacje osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt. 3-5 u.s.z.a.i.b.u., 4) przesyła decyzje o nadaniu uprawnień budowlanych do okręgowej izby oraz do centralnego rejestru, 5) prowadzi rejestr osób, którym nadała uprawnienia budowlane, 6) dokonuje, co najmniej raz w roku analizy przeprowadzonych postępowań kwalifikacyjnych, 7) sporządza opinie dla okręgowego sądu dyscyplinarnego w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej członków okręgowej izby architektów oraz inżynierów budownictwa, 8) składa sprawozdanie ze swojej działalności okręgowemu zjazdowi izby i Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej. <p>Od decyzji, o których mowa w pkt 2, przysługuje odwołanie do Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania.</p>	<p style="text-align: center;">OKRĘGOWY RZECZNIK ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ</p> <p>Zgodnie z treścią art. 26 u.s.z.a.i.b.u. okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prowadzi postępowania wyjaśniające oraz sprawuje funkcje oskarżyciela w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej członków izb architektów oraz inżynierów budownictwa i dyscyplinarnej członków okręgowej izby, 2) składa odwołania od orzeczeń okręgowego sądu dyscyplinarnego do Krajowego Sądu Dyscyplinarnego, a od orzeczeń Krajowego Sądu Dyscyplinarnego składa odwołania do właściwego sądu apelacyjnego w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej albo skargę do sądu administracyjnego w zakresie odpowiedzialności zawodowej członków izb architektów oraz inżynierów budownictwa, 3) składa okręgowemu zjazdowi izby i Krajowemu Rzecznikowi Odpowiedzialności Zawodowej roczne i kadencyjne sprawozdania ze swojej działalności. trzyosobowym.

Uchwały organów samorządów zawodowych są przysyłane odpowiednio ministrowi właściwemu do spraw budownictwa, lokalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, w terminie 14 dni od dnia ich podjęcia (art. 12 ust. 1 u.s.z.a.i.b.u.). Minister właściwy do spraw budownictwa, lokalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa może zaskarżyć, w terminie 30 dni od dnia otrzymania, uchwały organów okręgowych izb do właściwych organów Krajowych Izb, a uchwały organów Krajowych Izb do sądu administracyjnego (ust. 2).

Przynależność do samorządu zawodowego wiąże się z posiadaniem praw oraz koniecznością przestrzegania obowiązków. Do tych pierwszych należy zaliczyć korzystanie z pomocy w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz zapewnienia właściwych warunków wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie lub czynności urbanisty, korzystanie z ochrony i promocji prawnej izby oraz z działalności samopomocowej, a także możliwość zaskarżenia uchwały okręgowej izby do właściwych organów Krajowej Izby, zaś uchwały Krajowej Izby do sądu administracyjnego (art. 40 u.s.z.a.i.b.u.). Natomiast jeżeli chodzi o obowiązki to ustawodawca wskazał tu na potrzebę przestrzegania przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej, przestrzeganie zasad etyki zawodowej, stosowanie się do uchwał organów izby oraz regularne płacenie składek członkowskich (art. 41 u.s.z.a.i.b.u.).

Za zawinione naruszenie obowiązków wymienionych w art. 41 u.s.z.a.i.b.u. członek izby podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej. Obejmuje ono kolejno postępowanie wyjaśniające, postępowanie przed sądem dyscyplinarnym oraz postępowanie wykonawcze. Postępowanie wyjaśniające wszczyna się w przypadku powzięcia wiadomości o popełnieniu czynu rodzącego odpowiedzialność dyscyplinarną. W toku postępowania wyjaśniającego okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej (Krajowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej w stosunku do członków organów Krajowej Izby) zbiera dowody niezbędne do całkowitego wyjaśnienia sprawy, uwzględniając zarówno dowody świadczące przeciwko obwinionemu jak i dowody przemawiające na jego korzyść. Jeżeli dane istniejące w chwili wszczęcia postępowania wyjaśniającego lub zebrane w jego toku zawierają dostateczne podstawy do przedstawienia zarzutów obwinionemu okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej (Krajowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej) sporządza postanowienie o przedstawieniu zarzutów. Nadmienić trzeba, że już w tym stadium postępowania dyscyplinarnego członek izby może ustanowić jako obrońcę członka samorządu zawodowego, adwokata lub radcę prawnego. Sporządzenie postanowienia i wniesienie go do okręgowego sądu dyscyplinarnego inicjuje postępowanie przed sądem dyscyplinarnym, w którym w charakterze stron występują oskarżyciel, obwiniony oraz pokrzywdzony. Nadmienić jednak należy, że postępowania dyscyplinarnego nie można wszcząć po upływie trzech miesięcy od dnia powzięcia przez okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej (Krajowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej) wiadomości o popełnieniu przewinienia oraz jeżeli od chwili popełnienia przewinienia upłynęły 3 lata.

Okręgowy sąd dyscyplinarny wydając orzeczenie może obwinionego uniewinnić bądź orzec wobec niego jedną z następujących kar: upomnienia, nagan, zawieszenie na okres do 2 lat, w prawach członka izby czy też skreślenia z listy członków izby. Od orzeczenia okręgowego sądu dyscyplinarnego obwinionemu oraz okręgowemu rzecznikowi odpowiedzialności zawodowej przysługuje prawo wniesienia odwołania do Krajowego Sądu Dyscyplinarnego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia na piśmie wraz z uzasadnieniem. W sytuacji, gdy żaden uprawniony nie wniesie środka odwoławczego w wymaganym przepisami terminie, orzeczenie staje się prawomocne, w konsekwencji czego następuje wszczęcie postępowania wykonawczego. Polega ono na wymierzeniu skazanemu orzeczonej kary.

PODSUMOWANIE

Podsumowując, należy zauważyć, że Budownictwo to kierunek ciekawy, prestiżowy i z całą pewnością rozwojowy. Infrastruktura mieszkaniowa, drogowa i kolejowa w Polsce wciąż znajduje się w stanie niedoinwestowania, a rzeka pieniędzy płynąca z funduszy europejskim przeznaczonych na rozbudowę infrastruktury w latach 2014-2020 powinna stanowić impuls dla rozwoju całego sektora, który wskutek kryzysu gospodarczego ostatnio przyhamował. Polskie uczelnie kształcą bardzo dobrych specjalistów, posiadających szeroką wiedzę z zakresu całego wachlarza specjalności. Nie powinni oni mieć problemu ze znalezieniem pracy także w krajach europejskiej Wspólnoty gospodarczej, zwłaszcza biorąc pod uwagę łatwość w uzyskaniu tytułu zawodowego inżyniera europejskiego honorowanego na rynkach pracy we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Zaznaczyć trzeba jednak, że nie jest to kierunek dla każdego. Wymaga bowiem dużego poświęcenia i ciągłego doksztalcania się, a ścieżka kariery zawodowej jest długa i kręta. Należy mieć na uwadze także, że na rynku pracy panuje w zawodzie inżyniera budownictwa dość duża konkurencja wobec czego już w trakcie studiów należy pomyśleć nad zdobywaniem doświadczenia w zawodzie i nauką języka obcego. Niemniej jest to zawód dobrze opłacany, posiadający własny samorząd zawodowy i w związku z tym cieszący się dużym zaufaniem i prestiżem społecznym.

Przypisy:

- [1] Rzeczpospolita z dnia 21 października 2013 r., *Ekonomia & rynek*, s. B10
- [2] Według badania *Niedobór Talentów 2013* przeprowadzonego przez ManpowerGroup Inżynierowie są zaraz po pracownikach fizycznych najbardziej pożądaną przez pracodawców profesją.
- [3] <http://www.forbes.pl/polska-zajmuje-79-miejsce-na-swiecie-pod-wzglemem-infrastruktury,artykuły,159896,1,1.html> – DOSTĘP 10.08.2013
- [4] http://www.perspektywy.pl/index.php?Itemid=159&id=346&option=com_content&task=view
- [5] Rzeczpospolita z dnia 21 października 2013 r., Stanisław Gomółka, „Budownictwo ważne dla gospodarki”
- [6] Rzeczpospolita z dnia 12 października 2013 r., Jędrzej Bielecki, „Polska w autostradowej czołówce UE”
- [7] *Dziennik Gazeta Prawna* z dnia 7 września 2012 r., nr 174
- [8] Nazewnictwo uczelni sprowadza się w tym wypadku do posiadania przez jej jednostki organizacyjne uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora w określonej liczbie dyscyplin. I tak zgodnie z art. 3 ust 1 jednostki organizacyjne uniwersytetu mogą nadawać tytuł doktora w dziesięciu dyscyplinach, w identycznej liczbie uprawnienie to posiadają jednostki uniwersytetu technicznego z tym, że w co najmniej sześciu muszą być to dyscypliny techniczne (art. 3 ust 2), w przypadku politechniki mowa o sześciu dyscyplinach w tym czterech technicznych (art. 3 ust 4), natomiast jeżeli chodzi o akademię to wystarczy uprawnienie do nadawania tytułu doktora w zaledwie dwóch dyscyplinach.
- [9] Art. 166 ust. 4 psw pozostawia uczelni możliwość uregulowania tej kwestii w regulaminie studiów stąd też okres ten w poszczególnych uczelniach może być różny.
- [10] *Dziennik Gazeta Prawna* z dnia 9 października 2013 r., nr 196
- [11] Z przyznanych Polsce na lata 2014-20 funduszy unijnych Ministerstwo rozwoju regionalnego chce przeznaczyć na transport 17 mld euro. Do tego dochodzą prawie 4 mld euro z ogólnoeuropejskiego programu „Łącząc Europę”. Zob. http://wyborcza.pl/1,75248,14562373,Kolej_przyspiesza_inwestycje_z_unijne_euro.html#ixzz2iv7Qlcaj - DOSTĘP 07.09.2013
- [12] Polska Izba Inżynierów Budownictwa, <http://piib.org.pl/informacje-bieipce-aktualnosci-96/1668-egzamin-na-uprawnienia-budowlane-w-liczbach> - DOSTĘP 28.06.2011
- [13] Rzeczpospolita z dnia 8 listopada 2013 r., Renata Krupa-Dąbrowska „Otwarcie zawodów: nie dla wszystkich – dobre wieści”
- [14] <http://ncees.org/exams/fe-exam/>
- [15] <http://ncees.org/exams/pe-exam/>
- [16] <http://www.engc.org.uk/professional-registration/standards/uk-spec>
- [17] <http://www.engc.org.uk/ceng.aspx>
- [18] <http://www.bvt-online.de/de/qualifikation/>
- [19] FEANI jest federacją zrzeszającą zawodowe stowarzyszenia inżynierów z 31 krajów, po jednym z każdego. FEANI posiada status konsultatywny UNESCO, UNIDO i Rady Europy; ściśle współpracuje z Komisją Europejską w sprawach dot. zawodu inżyniera oraz uznawania dyplomów dla celów akademickich i zawodowych. Polskim Członkiem Narodowym od września 1992r. jest Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych - FSNT NOT.
- [20] Zob. http://www.not.org.pl/not/index.php?option=com_content&task=view&id=75
- [21] S. Wykrętowicz, „Samorząd jako wyraz demokracji obywatelskiej, [w:] Samorząd w Polsce. Istota, formy, zadania., red. S. Wykrętowicz, Poznań 2001, s. 11

CONSTRUCTION – ACQUIRING PROFESSIONAL QUALIFICATIONS AND CHARACTERISTICS OF A PROFESSIONAL SELF

ABSTRACT

In a recent article the author made an attempt to present the process of acquiring professional qualifications in the construction industry on the basis of existing legislation in Poland. The author presents, in a manner accessible to the recipient, a step-by-step guide of the process of gaining professional qualifications, right from the start of the study in the appropriate direction to the entry on the list of the relevant district council chambers ending. In order to compare the author has referred the requirements and procedure for acquiring professional qualifications outside the country, including United States of America and Western Europe, with particular emphasis on the procedure of applying for the title of European Engineer (Eur Ing.), honored by the all Member States of the European Union. Article considered possibility of legal changes in the process of obtaining building licenses in Poland, that are currently in legislative work. The author also described the structure and functioning of the professional self. As a simplification, the structure and competences of the different professional self bodies are represented by a transparent scheme.

KEYWORDS

construction, professional qualifications, professional engineer, chartered engineer, professional self regulations